

# TvV

Tijdschrift voor Verzorgenden

Themanummer  
kleinschalig  
zorgen



**VERZORGENDE JOLANDA DOELEMAN:  
'HIER IS VOLDOENDE AANDACHT VOOR IEDEREEN'**

Wereldberoemd: De Hogeweyk - van verpleeghuis Hogewey

Verzorgenden over kleinschalig werken en zorgen

Complementaire zorg: kleine interventie, groot effect

Kijk ook op [www.nursing.nl/verzorgenden](http://www.nursing.nl/verzorgenden)

UNIEK IN DE WERELD

# Binnenkijken bij Ho



Hogewey is een afgesloten wijk met straten, pleinen en huizen. Er is een overdekte passage met een supermarkt, een restaurant en een bruin café. Oo

# gewey in Weesp

Wonen zoals thuis; dat betekent bij de buurvrouw koffiedrinken, boodschappen doen of naar het theater gaan. En ook alleen naar buiten lopen als je daar behoefte aan hebt. Voor de dementerende bewoners van kleinschalig woon- en zorgcomplex Hogewey in Weesp is dit de dagelijkse praktijk. 'Ze hebben veel meer rust hier.'

TEKST: SIGRID STARREMANS | FOTO'S: JOHANNES ABELING

**H**et Theaterplein met de grote fontein is op een druilerige dag in januari vrijwel verlaten. Maar TvV zou eens in de zomer moeten komen! Volgens EVV'er Gian van Klaveren en VIG'er Puck Hageman lijkt het dan wel een plein in Amsterdam, zo druk is het er. Dan zitten de terrassen vol met bewoners die van een drankje en het mooie weer genieten. Sommigen trekken zelfs hun kleren uit en zonnen in een hemdje. Of ze zitten op de rand van de fontein met hun voeten in het water. Gian en Puck stralen als ze het vertellen. Ze denken dat het de dementerende bewoners goed doet om in een instelling als Hogewey te wonen. En als de bewoners gelukkig zijn geeft hun dat zelf ook een voldaan gevoel.

Wat is er zo bijzonder aan Hogewey? Op het naambordje in de straat staat dat Hogewey een verpleeghuis is. Maar dat gevoel heb je helemaal niet als je rondwandelt in het complex. Het is een omgeving waar ouderen met dementie zo veel mogelijk hun leven kunnen voortzetten zoals ze dat gewend waren. Hogewey is een afgesloten wijk met straten, pleinen en huizen. Er is een overdekte passage met een supermarkt, een restaurant en een bruin café. Ook is er een groot theater (inclusief bar) en een kapper. In de huizen zijn kleinschalige woongroepen en enkele kantoren gevestigd. Bezoekers komen binnen bij de receptie; deze (enige) ingang is beveiligd met dubbele deuren. Maar ben je eenmaal binnen in Hogewey, dan zijn er voor de bewoners

in principe geen beperkingen. Ze kunnen in en uit de woningen lopen als ze dat willen, een boodschap gaan doen in de supermarkt of een drankje drinken in de bar of het restaurant.

## ECHT EEN DORP

Gian is tien jaar verzorgende en werkt vanaf de opening in 2010 in Hogewey. Voordien werkte ze ook enige tijd in de oudbouw, een traditioneel verpleeghuis waar de laatste jaren echter ook al kleinschalig(er) werd gewerkt. Toch was dat een stuk onrustiger dan deze setting, vindt ze. 'De groepen waren wat groter. De huiskamers kleiner. Er waren veel meer prikkels voor de cliënten. Personeel en andere bezoekers liepen de afdeling op en af. Nu hebben de bewoners echt hun eigen huis met een eigen voordeur. In de oudbouw dwaalden de bewoners ook vaker op de gangen. Zo'n gang stopt, aan het einde moet je je weer omdraaien. Ze waren zoekende daar. Je merkt dat ze zich hier meer op hun gemak voelen.'

Puck is net klaar met haar opleiding. Ze werkt sinds enkele maanden in Hogewey. Tijdens de opleiding liep ze stage in diverse kleinschalige wooncomplexen, waaronder Hogewey. Ze vindt Hogewey wezenlijk anders dan de andere kleinschalige wooncomplexen die ze zag. 'In andere complexen moet je vaker gangen doorlopen om ergens te komen. In Hogewey hebben de mensen echt hun eigen woning die je over straat bereikt. Maar het belangrijkste is de vrijheid die ze hier hebben. Het is echt een dorp.'



is er een groot theater (inclusief bar) en een kapper.



Er zijn zeven verschillende leefstijlen: stads, ambachtelijk, Indisch, huiselijk, Goois, cultureel en christelijk. Op de foto een huis op Het Groenhof dat in Gooise leefstijl is ingericht. Op de muur zit strepenbehang in gedekte kleuren. In de woonkamer staat een statige houten kast.

### VERSCHILLENDE LEEFSTIJLEN

In totaal wonen er 152 dementerende cliënten in Hogewey, verdeeld over woongroepen van zes of zeven bewoners. In ieder huis – van de 23 in totaal – is een gezamenlijke woonkamer en een keuken. Alle bewoners hebben een eigen kamer. Niet iedere woongroep is hetzelfde. Er zijn zeven verschillende leefstijlen: stads, ambachtelijk, Indisch, huiselijk, Goois, cultureel en christelijk. Puck showt 'haar huis' op Het Groenhof dat in de Gooise leefstijl is ingericht. Op de muur zit strepenbehang in gedekte kleuren. In de woonkamer staat een statige houten kast. 'We serveren het eten altijd in dekschalen en drinken vaker wijn bij het eten', vertelt ze. 'Uit échte wijnglazen!' 'Jullie hebben ook van die chique witte borden', vult Gian aan. 'In mijn stadse woongroep hebben we gekleurde borden.' En er zijn nog wel meer verschillen. In de stadse woongroep, die aan de overkant ligt, zit bloemetjesbehang op de muur. In de woonkamer staat een roze kast. Veel bewoners komen uit Amsterdam en die houden meestal wel van een lolletje. Gian: 'Er wordt vaak gedanst en veel gekletst.' De meeste bewoners van de Gooise woongroepen zijn wat bedeesder. 'Bij ons komen ook altijd de pannen op tafel', vervolgt Gian. 'Alleen op feestdagen, of soms in het weekend als we wat uitgebreider koken, scheppen we het eten in dekschalen.'

### LEUK VOOR VERZORGENDEN

De bewoners mogen dan heel verschillend zijn, sommigen komen wel bij elkaar over de vloer. Zo zit een bewoonster de halve tijd koffie te drinken in de Gooise woongroep van Puck. Als ze thuiskomt zegt ze dat ze 'even een bakje

is gaan drinken bij de burens'. Gian vindt het heerlijk om dat te horen. 'Hoe gewoon kun je het hebben?' Puck en Gian kijken elkaar lachend aan als hun wordt gevraagd of ze merken dat de bewoners behoefte hebben om naar buiten te gaan. 'Sommigen zijn niet naar binnen te



Bij de supermarkt wordt niet betaald, maar op rekening geschreven. Zo gaat het ook met bestellingen in het restaurant en de bar.

krijgen', antwoordt Gian. 'Ze vinden het zo fijn. Ze worden er rustig van.' Dat het prettig is voor de bewoners om zo vrij rond te kunnen lopen kan iedereen zich voorstellen. Maar is het ook leuk voor de verzorgenden? Raak je bewoners niet (snel) kwijt? Houd je wel overzicht? Volgens Puck en Gian is dat geen enkel probleem. Puck: 'Het zijn meestal dezelfde mensen die veel naar buiten gaan. Of die naar een andere woning lopen. Je kent elkaar. Als een bewoner langer dan tien minuten bij mij zit, bel ik naar de betreffende woning. En als die bewoner weer weggaat laat ik dat ook weten.' Bewoners kunnen in principe ook bij elkaar eten als ze dat leuk vinden. Maar soms is dat niet verstandig. 'Sommige mensen hebben een negatieve invloed op elkaar', verklaart Gian. 'Dan kunnen ze beter thuis eten. Als die situatie zich voordoet bellen we elkaar en zorgen we ervoor dat de betreffende bewoner wordt opgehaald.' Ook in de winkel, de bar en het restaurant is er enige vorm van controle. Het personeel kent de meeste bewoners. Boodschappen worden niet betaald maar op rekening geschreven. Zo gaat het ook met bestellingen in het restaurant en de bar. Is er twijfel, bijvoorbeeld over of een bewoner wel of geen borrel mag, dan wordt er met de begeleider van de betreffende woning gebeld.



'Sommige bewoners zijn niet naar binnen te krijgen. Ze vinden het buiten zo fijn. Ze worden er rustig van.'

#### ANDERE BEZETTING

Momenteel is het nog zo dat er drie medewerkers voor twee woningen zijn. Ze helpen elkaar en geven burenhulp als dat nodig is. In de ochtenduren is er voor alle woningen huishoudelijke hulp beschikbaar. Omdat bijvoorbeeld niet iedereen pillen mag uitdelen, zijn juist

Gian en Puck ook vaker aan het werk in andere woningen. Puck neemt nu echter deel aan een pilot waarbij de bezetting op een andere manier geregeld is. 'Het verschil met de oude situatie is dat iedereen alleen op de groep staat. En dat dit alleen verzorgenden zijn die zelfstandig alle handelingen mogen uitvoeren.



Wat Hogewey ook bijzonder maakt zijn de talloze verenigingen waar de bewoners lid van kunnen worden. Bijvoorbeeld voor koken, schilderen en (klassieke) muziek luisteren of maken.



De kapper in Hogewey wordt druk bezocht.



De helpenden worden nu ingezet als omloop. Op piekmomenten helpen ze op de woningen waar extra ondersteuning nodig is.' Puck vindt het veel prettiger om op deze manier te werken. 'Voorheen was ik vaker heen en weer aan het hobbelen. Nu sta ik de hele dag op mijn eigen woning. Dat geeft veel meer rust.'

#### UITBUREAU VOOR ACTIVITEITEN

Net als in veel andere kleinschalige woonvoorzieningen maken Puck en Gian samen met de bewoners de maaltijden klaar. Ook doen ze andere activiteiten samen, zoals de was opvouwen. Wat Hogewey echter bijzonder maakt is dat er heel veel activiteiten worden aangeboden. Er

is zelfs een Uitbureau dat welzijnsactiviteiten aanbiedt. Denk aan voorstellingen, spelmiddagen en optredens. Verder zijn er talloze verenigingen waar de bewoners lid van kunnen worden. Bijvoorbeeld voor koken, schilderen en (klassieke) muziek luisteren of maken. De deelname aan één vereniging is gratis. Willen de bewoners lid worden van meer verenigingen of deelnemen aan een welzijnsactiviteit, dan wordt een bijdrage gevraagd. Met al deze activiteiten en de vrijheid die de bewoners hebben is er minder vaak de behoefte om van het terrein af te gaan. Is het mooi weer, dan kom je in de straatjes ook geregeld bewoners tegen die met hun familie een ritje maken op de duofiets – het voertuig staat er op deze grijze dag in januari verlaten bij. Of je ziet mensen jeu de boules spelen op de speciaal daarvoor aangelegde baan. Puck en Gian laten de kleine vijver zien waar ieder jaar hetzelfde eendenpaar komt broeden. In de lente lopen de babyeendjes door de straten. Gian: 'Het is zelfs wel eens gebeurd dat ze met hun snaveltjes tegen de deur tikten.' De bewoners hebben het naar hun zin in Hogewey, weten beide verzorgenden. Puck: 'Je ziet het in hun gezicht. Ze stralen. Ze hebben veel meer rust hier.' ■





## HOGEWY IS WERELDBEROEMD!

Het kleinschalige wooncomplex mag rekenen op erg veel belangstelling uit binnen- en buitenland. Wie 'Hogewey' intypt in Google, vindt Engelse (op onder andere CNN) en Duitse filmpjes over dit 'unieke' Nederlandse project voor alzheimerpatiënten. De eerste plannen om op een andere, kleinschaliger manier te gaan werken waren er al begin jaren negentig. 'Tijdens de beleidsdagen van het middenmanagement realiseerde een aantal managers zich dat ze familieleden niet graag in het eigen verpleeghuis zouden laten opnemen', vertelt Jan Vermin, wijkmanager in Hogewey. 'Ze vonden de zorg niet goed genoeg. Ze beseften ook dat het gek is dat je dat over je eigen locatie zegt. Dan gaat er iets niet goed.' Vanaf 2003 begon Hogewey echt kleinschaliger te werken. Het idee was vanaf het begin dat de bewoners hun vroegere leven zo veel mogelijk zouden moeten kunnen voortzetten, ondersteund door de zorg en de service die bij hen passen. Maar de oude locatie, een traditioneel verpleeghuisgebouw, leende zich er niet goed voor. Gaandeweg ontstond het idee om een woonwijk te bouwen met normale huizen met een eigen voordeur en diverse diensten. In 2010 werd De Hogeweyk realiteit. Verpleeghuis Hogewey won ook een aantal prijzen, waaronder de Gastvrij-

heidszorg Award 2010 en een nominatieprijs voor de Niek de Jongprijs 2011. In het cliënttevredenheidsonderzoek van 2010 scoorde Hogewey een 9,1. In principe is Hogewey een gewone wijk waar iedereen kan binnenwandelen. Dat kan ook minder gunstig uitpakken. Volgens verzorgenden Puck en Gian lopen sommige bezoekers niet alleen door de straten maar kijken ze ook ongenueerd door de ramen bij de woongroepen naar binnen. 'Dat is natuurlijk niet de bedoeling. De bewoners hebben ook recht op hun privacy. In een gewone woonwijk doe je dat tenslotte ook niet.'



SCREENSHOT: CNN